

Lidt om Kastanjehuset og Solgårdens styrkede nye lærerplan.

Kastanjehuset og Solgården arbejder og bruger vores styrkede nye læreplan i vores daglige pædagogiske arbejde og i vores bestræbelser på at forme og tilpasse institutionens fremadrettede pædagogik. Vi vil altid bestræbe os på at skabe optimale læringsrum og læringssammenhænge i vores pædagogiske arbejde. For at læreplanen altid skal være aktuel og dynamisk er det vigtigt for os at alle er aktivt deltagende i den løbende udvikling. Det være sig forældre, børn og personale.

For at det skal være meningsfyldt og givende for hele personalegruppen, arbejdes der med læreplanens indhold og beskrivelser på rigtig mange niveauer i organisationen. Dette vil fremgå tydeligt at materialet at det er forskellige grupper af medarbejdere, der har udfoldet vores fælles meninger i skrift.

Fælles for alt materialet er: Beskrivelserne er skrevet til organisationen og ikke målrettet mod belysningen af legaliteten i læreplanen. Det vil kunne bevirke at den udefrakommende læser måske vil finde afsnit/ordvalg osv. meningsløse/malplacerede eller selvsigende. Men i vægtningen om "Styrkede nye læreplaner" skal være for organisationen eller om organisationen, er det for Kastanjehuset og Solgården vigtigt at det er for, hvor læreplanen er et værktøj til kontinuerlig udvikling og tilpasning af vores læringsmiljøer.

I læreplanen vil eneste afsnit som er målrettet læsere der er udenforstående vil være, beskrivelse af vores reflekserive arbejdsmetoder og den årlige evaluering af samme.

Alle vil altid være meget velkommende til at kommentere og inspirere til vores fortsatte udvikling af vores lærermiljøer.

Rigtig god læselyst

Det fælles pædagogiske grundlag

Barnesyn

FN's Børnekonventions fokus på barnets ret til leg og medbestemmelse står centralt i danske dagtilbud. Det betyder, at dagtilbuddene er forpligtede til at give børn medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiver, og hvor den børneinitierede leg fremmes af det pædagogiske personale, som værner om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst. Børnesynet i dagtilbuddene tager udgangspunkt i, at det at være barn har en værdi i sig selv. Derfor værner dagtilbuddet om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. I dagtilbuddet er der fokus på at drage omsorg for børnene og samtidig stimulere og udfordre børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dagtilbuddet skal være med til at understøtte det gode børneliv, forstået som et liv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor et nært og tillidsskabende pædagogisk personale giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig. Børn opfattes grundlæggende som kompetente og selvstændige, samtidig med at børn har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale.

Det pædagogiske personale og ledelsen må skabe organisatoriske rammer og et læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer. Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde – når der er tale om både planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer, leg og rutinesituationer. Derfor er det vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme. Legen og legende, nysgerrige tilgange er udgangspunktet for de processer, som barnet indgår i, og som det pædagogiske personale har ansvaret for at rammesætte. Læreplanen skal understøtte, at dette fokus fastholdes i det pædagogiske arbejde

- Børnene er personligheder, der har samme krav på et værdigt, indlevende og medmenneskeligt samvær som voksne, med al den mangfoldighed, udfordring og respekt for andre mennesker, som dette indebærer og kræver af personalet.¹

Dannelse og børneperspektiv

Dagtilbuddene skal fremme børns dannelse, hvor begrebet dannelse refererer til en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed som rettesnor for at orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk, demokratisk menneske. Dannelse refererer både til det pædagogiske formål, til pædagogisk indhold og form.

¹ Kasol.dk - Værdier

Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det dannende indhold skal være meningsfuldt, udfordre barnet og være afsæt for børnenes måder at begribe og handle på i en digitaliseret og global verden. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen skal være grundlæggende, og der skal tages udgangspunkt i et børneperspektiv. Barndommen har værdi i sig selv, og det pædagogiske læringsmiljø skal tage udgangspunkt i et børneperspektiv, uanset om der er tale om hverdagsituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

- Gennem anerkendende relationer mellem børn og voksen, vil vi gerne vise og sammen opleve verden som:
 - Tryk.
 - Udfordrende.
 - Forunderlig.
 - At opdage at kunne beherske noget som man ikke kunne i går.
 - Noget man bidrager til og er vigtig i.
 - Tilfredsstillende for en selv.
 - Fuldt af muligheder.
 - Alsidig.

Eller sagt på en anden måde, en verden der er med til at lære og udvikle kompetencer for det enkelte barn, gruppen af børn og de voksne.

Leg

Børns spontane og selvorganiserede leg skal både anerkendes og respekteres og gives betydelig plads i hverdagen i dagtilbuddene. Det pædagogiske personale har samtidig et ansvar for at have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig. Det pædagogiske personale kan fx løbende vurdere, om det er nødvendigt at rammesætte legen, så alle børnene trives i legen, prøver nye roller og sociale kombinationer og har en (positiv) oplevelse af at være med.

Rammesatte legeaktiviteter kan fx tage udgangspunkt i, at børn og voksne sammen reflekterer over, hvordan legen kan udformes og udvikles. Pædagogiske legeaktiviteter åbner også mulighed for at inddrage de børn, der evt. står uden for legen.

- Vi anser barnets leg for den vigtigste udviklingsfremmende virksomhed, derfor respekterer vi børnenes valg og udtryk i leg. Ofte er det børnene selv, der i leg udfolder deres drømme, ideer, bearbejder udviklingstemaer, prøver roller, relationer osv.
- Vi prøver ikke at afbryde lege, men til tider kan det være nødvendigt, at en voksen leger med, for at få legen til at blive god for alle.²

² Kasol.dk - Værdier

Læring

Børn lærer ved at udforske med krop og sanser, ved at undre sig og stille spørgsmål, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer samt ved at eksperimentere med fx materialer og gøre opdagelser. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner. De lærer ved at opleve nyt og ved at opleve, at de fx kan bidrage til at ændre på regler og finde innovative og kreative løsninger på udfordringer i sammenhænge, de indgår i i fællesskab med andre børn og voksne. Børns læring fremmes af at turde begå fejl, famle og slippe fantasien løs. Det betyder, at det pædagogiske personale skal skabe et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø, der fremmer sådanne eksperimenterende kompetencer samt lyst til at lære og opleve mere – også efter dagtilbudstiden.

Læring i dagtilbud er meget mere end fx tilegnelse af kulturelle værdier, kundskaber, færdigheder og handlemønstre. Læring i dagtilbud sker i en vekslen mellem blandt andet børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutinesituationer som fx frokosten. Det pædagogiske personale skaber et læringsmiljø, der fører børnene videre i deres sociale, emotionelle og kognitive udvikling.

Dagtilbuddene er kun én blandt flere arenaer for børns læring og udvikling, hvor hjemmet er den mest centrale og har størst indflydelse på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Børnene skal derfor have mulighed for i dagtilbuddet at behandle og eksperimentere med deres erfaringer fra hjemmet og andre arenaer. Derudover er det vigtigt, at børn får mulighed for at få alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund, ligesom der skal være fokus på at fremme både nonkognitive og kognitive kompetencer.

Det pædagogiske personale skal bruge børnenes legeindhold som pejlemærker for, hvad der optager dem, hvad der kan være en udfordring for deres læring og udvikling, og hvad der derfor er oplagt at arbejde videre med i planlagte læringsaktiviteter sammen. Det kan fx ske, at børn savner fælles erfaringsgrundlag at lege ud fra. Eller at børnene fx leger de samme lege hele tiden, uden at der sker en udvikling, eller at de ikke lykkes med at skabe fordybende fantasilege, men kun gør ansatser til fælles leg. Eller at et barns manglende verbale sprog er en barriere for at udtrykke følelser eller behov. I forhold til at understøtte et fælles erfaringsgrundlag kan det pædagogiske personale støtte børnene i deres adgang til en stadig større erfaringsverden og mere direkte, ved at det pædagogiske personale indimellem deltager i børnenes lege. Dermed inspirerer det pædagogiske personale børnene til at tage legen andre steder hen. Samtidig må det pædagogiske personale systematisk have fokus på de børn, der ikke af sig selv indgår i legene og aktiviteterne eller altid har den samme rolle i lege og aktiviteter. Det pædagogiske personale har ansvaret for, at børnene får mangfoldige og rige erfaringer med lege og andre aktiviteter.

Når det pædagogiske personale i dagtilbud målrettet arbejder med børnenes læring inden for fx bæredygtighed, digitalisering, naturfænomener, kultur eller lignende, skal den pædagogiske tilgang være baseret på en legende og eksperimenterende tilgang, for at læringens indhold og form giver mening for børnene.

- Alle på samme alderstrin har nødvendigvis ikke den samme læring (dominerende virksomhed) (Brug fx Zonen for nærmeste udvikling i stedet for dominerende virksomhed.) på samme tid, men

igennem anerkendende relationer og gennem de rammer, der skabes, søger vi at give så optimale læringsrum som muligt for alle.³

- Vi mener at den læring hvert enkelt barn, når det begynder i institutionen, skal tilegne sig er meget individuel, da det er meget forskelligt hvilke erfaringsgrundlag børnene har. Der kan være stor forskel på at komme fra en anden vuggestue, dagpleje eller direkte hjemmefra. Enhver familie har også sit særpræg og forudsætninger, der for barnet danner praksis for dets læring.
- Børnenes læring ser vi som kompetenceudvikling af børnenes kunnen, både i praktisk handling og personlig forståelse.
- Kompetenceudviklingen mener vi sker på flere plan:
 - Handleplanet: F.eks. At kunne kravle, spise selv, gå, hoppe, cykle, rive osv.
 - Kundskabsplanet: F.eks. Kende andre ved navn, lave bestemte fagter til sange, kunne tælle tallerkner til frokostvognen, kende farverne, vide at "man" ikke må slå andre osv.
 - Selv- og meningsplanet: F.eks. At kunne føle om noget er rigtigt eller forkert, have en mening, magte empati osv.
 - Praktiske kompetencer:
 1. At kunne hente noget der kaldes ved navn (bog, dukke osv.)
 2. At have en viden om farver, hvad en skovl er, hvad dyrene hedder osv.
 3. Kunne sammensætte deres viden om enkelte ting til en helhed og evt. videreudvikle f.eks. en leg på baggrund af dette.
 4. At kunne aflæse og agere i fællesskabet.
 - Personlige kompetencer:
 1. At kunne mærke sig selv (sult, glæde, savn osv.)
 2. At kunne strukturere sig selv til konkrete arbejdsopgaver og udfordringer, så som, selv at tage tøj på når vi skal ud.
 3. At have forståelse for hvorfor det er bedst at handle på bestemte måder i givne situationer.
 4. Socialt at kunne begå sig i børnegruppen, skabe kammeratskaber, være med til at forme dagen, sammen med voksne og børn, og være med til at få dagen til at hænge sammen for sig selv og andre.

Disse eksempler på kompetencer børnene gerne skulle tilegne sig igennem det daglige liv og de daglige gøremål der er og bliver skabt i Kastanjehuset og på Solgården, er kun et meget lille udsnit af, hvad vi mener er godt at kunne mestre. For at lære at mestre, oplever vi at børn og voksne bevæger sig i en cirkulær proces, der veksler mellem handling og tanke der hele tiden fører nye tanker og handlinger med sig. Det medfører en masse læring for alle. De cirkulære processer sker i hverdagsrutiner, planlagte aktiviteter, på børnenes initiativ og hvor der ellers er aktivitet/relationer.

Som voksen i Kastanjehuset og på Solgården forventes der at, voksne er i stand til at skabe positive relationer til børnene, da vi mener den gode relation er grundlæggende for meget af læring, vi som voksne bevidst kan give børnene. I vores dagligdag vil vi gerne opfattes som voksne "der er ude på noget", voksne der gerne vil barnet, en voksen der også ser og hører barnet osv.⁴

Børnefællesskaber

I dagtilbud indgår børn i et socialt fællesskab sammen med andre børn og voksne. De konkrete børn og det pædagogiske personale, der er til stede i dagtilbuddet, er fælles om at skabe det sociale rum,

³ Kasol.dk - Værdier

⁴ Kasol.dk - Lærerplaner

hvorigennem de enkelte børn lærer og udvikler sig. Sammen med det pædagogiske personale har de andre børn betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig, når det er i dagtilbuddet.

Al leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil med de øvrige børn og det pædagogiske personale i dagtilbuddet. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet. Forældrene har et medansvar, som betyder, at forældrene indgår i at skabe et velfungerende børnefællesskab præget af anerkendelse af alle familier uanset disses forudsætninger. I det pædagogiske arbejde med den pædagogiske læreplan arbejdes der med sammenhænge mellem børnenes perspektiver, mulighederne og begrænsningerne i det sociale rum og de pædagogiske målsætninger. Dagtilbuddets børnefællesskaber skal også skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur, og at mobning forebygges.

Inklusion handler om fællesskaber og udsatte positioner.

I Kastanjehuset og Solgården har vi mange former for fællesskaber. Der er de strukturerede som pædagogerne sætter rammer omkring, det kan være samlinger, planlagte aktiviteter, frokost osv. Og der er de fællesskaber som børnene selv laver og går ind og ud af i deres hverdag i institutionen, det kan være leg i dukkekrogen, en tur på gyngen, med sidemanden når man mødes ved håndvasken osv.

Afgørende for børnenes trivsel er at de føler at de er en del af de differentierede fællesskaber i deres hverdag.

Alle børn kan i perioder komme i udsatte positioner hvor de har brug for ekstra opmærksomhed og guidning for at være en del af fællesskabet.

Inklusionsarbejdet handler meget om at se på hvilke strukturer eller rutiner stuerne, afdelingerne eller hele institutionen arbejder praktiserer.

I inklusionsarbejdet kan det f.eks. være:

☒ Små ændringer i hverdagens rutiner, der kan være forskellen på om et barn kan rumme eller ikke rumme fællesskabet. ☒ De voksnes krav til barnet eller gruppen. ☒ Et barn eller gruppe trænger til ekstra guidning i deres legerelationer. ☒ Et specielt hensyn der skal tages til enkelte børn, for at give dem mulighed for at kunne honorere krav og forventninger.

I vores inklusionsarbejde lægger vi vægt på åbenhed og medinddragelse af alle relevante "medspillere".⁵

- Vi gør forældre opmærksomme på at de bør have en god omgangstone i hjemmet, når de snakker om vuggestuen eller andre børn, for ikke at sætte andre børn eller voksne i en uhensigtsmæssig rolle.

⁵ Kasol.dk - lærerplaner

Pædagogisk læringsmiljø

Med pædagogisk læringsmiljø forstås et miljø, hvor der med afsæt i de centrale elementer i det pædagogiske grundlag arbejdes bevidst og målrettet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal være baseret på et samspil mellem strukturelle parametre som personalets uddannelse og kompetencer, børnegruppernes størrelse, fysiske rammer, normering, digitale redskaber, den æstetiske udformning mv. og en række proceselementer som det empatiske samspil med de andre børn og det pædagogiske personale, udfordrende dialoger og situationer, forældresamarbejdet og hverdagens rytme mv. Den pædagogiske læreplan skal understøtte og tydeliggøre samspillet mellem disse forhold.

Ved etablering af et pædagogisk læringsmiljø i dagtilbud vil det være en forudsætning, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende har blik for, hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig.

Det vil fx have stor betydning for børnenes sociale udvikling, at der er et miljø, hvor barnet støttes i at sige fra og til og indgå i både kendte og nye sammenhænge med andre børn, ligesom det har stor betydning for barnets kommunikative og sproglige udvikling, at der er et rigt sprogligt miljø i dagtilbuddet, hvor personalet er bevidst om at indgå i længere dialoger med børnene, stille åbne spørgsmål og kontinuerligt sætte ord på alt det, der sker i hverdagen i forbindelse med såvel pædagogisk tilrettelagte aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner med børnene som frokost, oprydning mv. Når det pædagogiske personale skal etablere pædagogiske læringsmiljøer, indebærer dette også, at personalet skal gøre sig pædagogisk-didaktiske overvejelser om et pædagogisk læringsmiljø, der understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling.

Det er et krav, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal være til stede hele dagen. Det betyder, at det pædagogiske læringsmiljø i forbindelse med både børnenes leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner som fx bleskift, frokost, oprydning, når børnene tager tøjet på og af i garderoben mv., skal give børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det indebærer, at børnenes læring ikke er afgrænset til halvanden times pædagogiske aktiviteter om formiddagen, men finder sted gennem hele dagen.

At etablere et pædagogisk læringsmiljø i de daglige rutiner i dagtilbuddet vil fx handle om at tale med barnet, mens det får skiftet ble, så barnet får stimuleret sin følelsesmæssige tilknytning og sproglige udvikling, at barnet støttes i selvhjulpethed ved at tage flyverdragt på i garderoben, at barnet lærer at tage hensyn til andre ved frokosten som en del af arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling og sociale udvikling mv.

Det pædagogiske læringsmiljø skal altid tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

- Skal bære præg af kristen næstekærlighed, der indebærer respekt for mennesker med andet livssyn og fra andre kulturer.
- Præget af tryghed, åbenhed og aktiv medleven, så der dannes et godt grundlag i miljøet for børnenes videre udvikling.
- I miljøet lægger vi meget vægt på, at hvert enkelt barn har sin egen personlighed og individuelle behov, som der skal gives plads og tages hensyn til.
- I hverdagen stræber vi efter, at Kastanjehuset og Solgården er et værdifuldt sted at være og udvikle sig i, for både børn og voksne.
- I de måder vi er sammen på, bestræber vi os på at se hinandens stærke, gode sider og gøre det, vi gerne vil have skal fylde hverdagen: Det positive, venlige, skabende, kreative, sjove og udviklende.⁶
- Ligeledes er vi meget bevidste, hvor stor indflydelse vi har på de rammer der sættes og skabes i læringsmiljøet, de voksne skal bringe så meget næring til miljøet som muligt gennem deres praktiske virke. Børnenes ønsker og behov prøver vi at medtænke i vores dagligdag, hvor vi oplever en mangfoldighed i børnenes personlighed og dominerende virksomhed.
- De voksne der befinder sig i Kastanjehuset og på Solgården er meget bevidste om den medlæring der sker i dagligdagen, når børnene aflæser de voksnes normer og personligheder og forhåbentlig tager til sig i selvet. Personalet er pt. sammensat af meget forskellige personligheder, hvilket vi ser som en stor styrke.⁷

Forældresamarbejde

Som en del af arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet have fokus på, hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem.

Dagtilbuddets samarbejde med forældrene om børns læring skal ske via det forældresamarbejde, som allerede finder sted i dagtilbuddet i form af fx forældremøder, dagtilbud-hjem-samtaler, hente-/bringesituationer, sommerfester, julearrangementer, fællesspisning mv. Det enkelte dagtilbud skal derfor anvende nogle af de forskellige fora, hvor forældrene kommer i dagtilbuddet, til at sætte børns læring på dagsordenen.

Dette kan fx ske, ved at der på forældremøder er et punkt, som handler om, hvad der arbejdes med i dagtilbuddet, og hvordan forældrene kan understøtte barnets læring i hjemmet. Personalet vil i det daglige forældresamarbejde, hvor forældre afleverer og henter deres barn, også lejlighedsvist kunne fortælle forældrene om barnets sociale hverdagsliv og læring i dagtilbuddet og være i dialog med forældrene om, hvordan man i fællesskab kan fremme barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

⁶ Kasol.dk - Værdier

⁷ Kasol.dk - Lærerplaner

Dagtilbuddet skal fortsat være ramme om arrangementer, hvor formålet er at styrke det sociale sammenhold og relationerne blandt børn og forældre, men dagtilbuddets samarbejde med forældrene skal også have fokus på børns læring.

Alle forældre er forskellige, og det vil være det enkelte dagtilbuds ansvar at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet, så forældresamarbejdet bliver differentieret og baseret på lokale traditioner, ønsker og den enkelte families behov. Dagtilbuddet skal sammen med forældrene afstemme gensidige forventninger til hinanden i forhold til både det individuelle forældresamarbejde og det mere generelle forældresamarbejde i dagtilbuddet. Det daglige forældresamarbejde i dagtilbud vil skulle bygge på et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde om børnenes trivsel og læring.

Dagtilbuddets samarbejde med forældre i forhold til at understøtte barnets læring i familien kan fx bestå i, at dagtilbuddet vejleder forældre om, hvordan de kan bidrage positivt til barnets læring og udvikling. Forældrene kan fx læse højt for barnet, synge med barnet og i øvrigt inddrage barnet i og tale med barnet om alle de ting, som forældre og barn foretager sig i og uden for familien, så barnet herigennem får udviklet sit sprog og får udvidet sin erfaringsverden ved at stille spørgsmål, undre sig og gøre sig erfaringer.

Med forældresamarbejde om børns læring forstås netop et samarbejde, hvor såvel dagtilbuddet som forældrene har et ansvar. Forældrene har således også et ansvar for at samarbejde med dagtilbuddet og i øvrigt holde sig orienteret og bakke op om det arbejde, der foregår i dagtilbuddet i forhold til barnets og børnegruppens trivsel og læring.

I Hvidovre Kommune laver vi to gange om året en TOPI-trivselsvurdering af alle børn i dagtilbuddene. Hvis et barn ikke trives inviteres forældrene fra start med i drøftelserne om deres barn, så fagpersoner og forældrene sammen kan skabe de bedst mulige betingelser for at bringe barnet tilbage i trivsel.

- Samarbejde om en god opdragelse med grundlag i kristen etik og kultur
- Stimulere til at bruge og udvikle egne evner
- Grundlag for at blive selvstændige og skabende mennesker⁸

- Vi gør forældre opmærksomme på at de bør have en god omgangstone i hjemmet, når de snakker om i institutionen eller andre børn, for ikke at sætte andre børn eller voksne i en uhensigtsmæssig rolle.

Børn i udsatte positioner

Med børn i udsatte positioner forstås en sammensat gruppe af børn, der fx kan være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå

⁸ Kasol.dk - Værdier

uden for fællesskabet mv. I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø og i mødet med en velfunderet pædagogisk faglighed.

Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale i dagtilbud har, sammen med andre relevante fagprofessionelle, et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. Den pædagogiske læreplan – herunder de seks læreplanstemaer og de pædagogiske mål – skal være relevante for alle børn uanset baggrund, sprog, kultur og traditioner.

At etablere et pædagogisk læringsmiljø for børn i udsatte positioner handler ikke om at trække et enkelt barn ud af det almene børnefællesskab for at lave en særligt tilrettelagt aktivitet med barnet. Det handler som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner skal udfordres og opleve mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter. Alle børn i dagtilbud har krav på at blive stimuleret og blive mødt med positive forventninger. Det er afgørende, at det pædagogiske personale, på linje med forventningerne til de øvrige børn i dagtilbuddet, har positive forventninger til et barn i en udsat position. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre er tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet.

Nogle gange kan det være en fordel at give et udsat barn plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, det være sig sociale, motoriske, sproglige udfordringer eller andet. Det kræver en skarp opmærksomhed hos det pædagogiske personale og ledelsen på alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem tilrettelæggelse af trygge pædagogiske læringsmiljøer.

I Hvidovre kommune har vi en række indsatser som dels skal sikre, at vi får øje på udsatte børn og dels får sat ind med den rette hjælp og støtte, så tidligt som muligt. Vi benytter TOPI (Tidlig Opsporing og Indsats), som er en metode, hvor vi to gange om året sætter særligt fokus på alle 0-7-årige børns trivsel gennem en systematisk trivselsvurdering. Vi benytter iTIDE, som er en indsatsmodel, der sikrer en tidlig, systematisk og målrettet indsats over for børn i vanskeligheder. Endvidere findes der tværfaglige netværk i alle dagtilbud, som består af psykolog, familierådgiver, sundhedsplejerske og logopæd. Formålet med de tværfaglige netværk er at give sparring til det pædagogiske personale, samt at sikre en koordineret og sammenhængende tidlig forbyggende indsats for udsatte børn og familier.

- Børn i udsatte positioner lærer på samme måde som alle andre børn, men har brug for mere et specifik læringsrum/miljø der tilgodeser det specielle behov netop det barn har, dette kan både være fysisk, socialt eller psykisk. Vi tilstræber at indrette hverdagen for det enkelte barn får så optimale muligheder i miljøet som muligt. Eller sagt på en anden måde vi gør meget for at tilpasse læringsmiljøet i institutionen så der er plads til alle. I Kastanjehuset og på Solgården koordineres indsatsen i arbejdet med børn med særlige behov grundigt i personalegruppen, så alle ansatte er klar over hvad barnets særlige behov er og hvordan barnet støttes bedst muligt i sin læring.⁹

⁹ Kasol.dk – Værdier s. 5

Sammenhænge

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, og som dermed understøtter, at de kommende skolebørn er bedst muligt forberedt på at begynde i skole.

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, skal tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan. Hvis en kommune fx har fastsat skolestart til 1. maj, og børnene fra det tidspunkt begynder i skolefritidsordning (SFO) eller fritidshjem, indebærer kravet, at dagtilbuddet et år før den dato er forpligtet til at etablere et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen. De seks læreplanstemaer har tæt sammenhæng med de indholdselementer, der arbejdes med i børnehaveklassen.

Temaerne i den pædagogiske læreplan er derfor et element i dagtilbuddenes arbejde med at skabe sammenhæng mellem indholdet i dagtilbuddet og børnehaveklassen. Sammenhæng er ikke lig med, at indholdet i dagtilbud og skole skal være det samme. At skabe sammenhæng til børnehaveklassen kan fx handle om børnenes trivsel, arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og deres mod på nye oplevelser, fordi det er elementer, der er centrale på tværs af dagtilbud og skole.

Etablering af et pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen handler blandt andet om, at børn i dagtilbud får positive erfaringer med at deltage i dagtilbuddets fællesskaber, så barnet derigennem får positive forventninger til de sociale fællesskaber i skolen. Det indebærer, at det pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn skal have fokus på at understøtte, at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være vedholdende, kunne indgå i et børnefællesskab og tage initiativ til at indgå i relationer.

Det indebærer videre, at det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet for de ældste børn også skal introducere til og give børnene mulighed for at udvikle nysgerrighed over for bogstaver, tal, mønstre, former mv.

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, skal tage udgangspunkt i den pædagogiske læreplan.

I Hvidovre Kommune arbejder alle dagtilbud med:

- At børnene oplever en indholdsmæssig kobling mellem læringsmiljøet i børnehaven og det nye læringsmiljø i SFO/0. klasse
- At børnene danner relationer med kommende kammerater
- At børnene så vidt muligt kender SFO/skolens fysiske rammer bl.a. så de oplever tryghed på områder, hvor der typisk er mindre voksenkontakt end i børnehaven, fx på skolens legeplads
- At børnene kender normer og regler for adfærd i skolen, fx for toiletbesøg, frikvarter
- At skabe et professionelt og positivt samarbejde mellem forældrene og de voksne, der er omkring barnet både i børnehave og sfo/skole

- Familien har mulighed for at besøge institutionen, inden man skriver barnet op. Der vil altid være afsat tid – ca. 1 time til at få rundvisning både i vuggestue og i børnehave. Det vil altid være en ledelsesperson der viser rundt.

Vuggestue:

- Introsamtale med forældrene, uden børn. Ca. 1 time
- Ved overgang til børnehave videreformidles viden om barnet og forældresamarbejde. Barnet vil flere gange komme på besøg i Børnehaven i en periode op til skiftet.
- Flyttes så vidt det er muligt, sammen med andre børn.

Børnehave:

- Fælles introduktionsmøde for udefrakommende familier
- Intromøde med enkeltstartende familier
- Gamle børn vil være aktivt deltagende i indkøring af nye børn.¹⁰

¹⁰ Kasol.dk – Lærerplan for FHB s. 29

Kommunikation og sprog

Vi har reflekteret over hvordan vi i Kastanjehuset og Solgården arbejder med kommunikation og sprog ud fra den nye styrkede læreplan.

Kommunikation og sprog er vigtige grundsten for barnets trivsel og udvikling. Sproget er et vigtigt element i forhold til barnets relations dannelser, personlig udvikling samt de sociale fællesskaber. Barnets sprog og kommunikation udvikles og styrkes både igennem legen og relationerne til de andre børn, i de planlagte aktiviteter, samt de daglige rutiner og gentagelser. Der er sprog og kommunikation igennem hele barnets dagligdag i institutionen.

Vi vil gerne skabe læringsmiljøer hvor der er tid og rum til, at være nærværende og lytte til barnet. Både i de planlagte aktiviteter, men også i de daglige rutiner. I vores dagligdag deler vi børnene op i mindre grupper for at skabe rum til dette. Børnene er delt i grupperne efter pædagogiske overvejelser.

Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns alder og udviklingstrin, samt barnets personlighed, sproglige kompetencer og ressourcer. Det er vigtigt for os, at alle børn bliver set og hørt.

Vores tilgang er, at vi skal støtte og motivere børnene til at være nysgerrige og eksperimenterere. Det gør vi blandt andet ved at stille hv- og åbne spørgsmål til børnene. For at vække deres sproglige nysgerrighed følger vi så vidt det er muligt barnets spor og interesser.

I Kastanjehuset arbejder vi blandt andet med tegn til tale. Det gør vi for at kunne kommunikere med de yngste børn der endnu ikke har noget talesprog og inkluderer dem i fællesskabet. I begge huse arbejder vi med læse- og sprogleg. Det gør vi for at udvikle børnenes ordforråd, så de bliver styrket i at danne sætninger og ord og derved kan være en del af dialogen i de forskellige kontekster, samt de forskellige fællesskaber og derigennem få styrket deres udvikling, selvværd og relationer.

Vi er opmærksomme på at vi ude på stuerne skal indrette os således at vi kan vække børnenes sproglige interesser og præsentere dem for forskellige materialer, så som bøger, skriveredskaber og papir.

Vi vil gerne være sproglige rollemodeller for børnene ved, at vi som personale har en øget bevidsthed om hvordan vi bruger ordene og sproget i vores daglige praksis og i vores samspil med børnene. Det gør vi ved at være i børnehøjde, bruge vores kropssprog og mimik. Og bestræbe os på at tale med børnene og ikke til børnene. Vi arbejder anerkendende i vores kommunikation med børnene og bestræber os på at give dem tid og plads til at svare.

Krop, sanser og bevægelse

De pædagogiske mål er følgende:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år.

De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelses glæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen.

Læringsmiljøet i dagtilbuddet skal give alle børn, herunder de børn, som har begrænsede erfaringer med krop, sanser og bevægelse, mulighed for at deltage i fællesskaber, i aktiviteter og leg, og det pædagogiske personale skal motivere børn til at bevæge sig ved at vise glæde og nysgerrighed ved bevægelse og kropslig udfoldelse. Børnene skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, musik, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale understøtter det enkelte barn og skaber fleksible, inkluderende læringsmiljøer. Det pædagogiske personale er nysgerrigt og udvælger og følger bevidst børnenes bevægelses initiativer, så børnene oplever selv og medbestemmelse som en naturlig del af deres dannelsesproces.

Forældre inddrages via dialog som samarbejdspartnere med hensyn til at give børnene gode betingelser for bevægelse, fx ved at dele pædagogiske overvejelser om værdien af risikoorienteret leg og det at udfordre og følge børnenes bevægelsesmæssige interesser og ved at dele aktiviteter fra børnehaven, man også kan lave hjemme.

Krop

Kroppen er grundlaget for børnenes fysiske og eksistentielle dimension. Det biologiske system omfatter alle kroppens forskellige dele. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at børn har mulighed for at erfare verden med deres krop og gennem

deres krop og dermed danne kropslig erfaring i det sociale samspil.

Kroppen er sæde for såvel det psykiske helbred (fx trivsel) som det fysiske helbred (fx ernæring, hygiejne, bevægelighed).

Sanser:

Sanserne er børns adgang til verden og fundamentet for at opfatte og begribe verden. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte stimulering af de tre motoriske grund-sanser (den taktile sans, den vestibulære sans/labyrintsansen og muskelledsansen) i samarbejde med de fire øvrige sanser (lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen). Det har afgørende betydning for barnets motoriske udvikling og automatisering af bevægelser (såvel grov- som finmotorik).

Bevægelse

Bevægelse handler om børns aktive udforskning af verden og kroppens muligheder såvel alene som sammen med andre børn og aktivt pædagogisk personale. Det at mærke kroppen igennem fysisk aktivitet såvel som rolige aktiviteter giver lyst til at udvikle både fin og grov motorik.

Krop, sanser og bevægelse i praksis:

Når vi bruger vores krop og sanser, lagres læringen bedre. Derfor vil vi gerne tilrettelægge pædagogiske forløb hvor alle sanser kommer i spil.

Eksempel 1. Med udgangspunkt i bogen "De tre små grise. Alle stuer i institutionen får bogen. Vi læser den som dialogisk læsning. Vi øver os i at være rolige med kroppen og lytte og svare på spørgsmål.

Vi er nysgerrige på bogen sammen med børnene og følger i vores planlægning barnets spor og undersøger f.eks. om en ulv virkelig kan puste et hus i stykker. Vi bygger selv huse af hør, træ og sten (fin motorik) og puster til dem.

Vi smager på gris og får køkkenet til at lave forskellige retter med gris. Vi snakker med børnene om forskellige smage og kropslige begreber som sulten og mæt osv.

Vi leger fangeleg på legepladsen "Ulven efter grisene" og "Hvad er klokken Hr. Ulv"

Vi synger og laver sanglegen "De tre små grise".

Vi laver teaterforestillingen "De tre små grise". Først fremvises den af de voksne. Derefter laves den med børnene.

Vi Tager i zoologiskhave og ser en rigtig ulv. Hvordan ser dens krop ud? Kan den tale? Er den så ond og farlig som eventyrene beskriver.

De mange forskellige læringsmiljøer og måden man udforsker og eksperimenterer på gør at børnene lærer og erfarer bogen på mange forskellige måder. Det er en måde at stimulere og give succesoplevelser til alle både rolige og vilde børn på samme tid

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelses glæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Når vi dagligt arbejder med kroppen, lærer børnene deres krop af kende og mærke sig selv. børnene bliver på den måde bedre til f.eks. at håndtere følelser og konflikter.

Arbejdet med sanser, krop og bevægelse hjælper børns læring og udvikling generelt. De lærer igennem deres krop hvad de kan med deres krop og hvad de ikke kan. Det er vores opgave at guide børnene så de får lyst til at udvikle sig, lærer og spejle sig i os og andre børn.

Det de ikke kan i dag, kan de måske i morgen.

Kultur, æstetik og fællesskab

Vores forståelse af kultur, æstetik og fællesskab er, at det er en skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser. Ved at have fokus på disse tre begreber kan man skabe læringsmiljøer, hvor barnet får mulighed for at lære at udtrykke sig på forskellige måder. De lærer at forholde sig til sig selv, og at kunne spejle sig i andres livsverdener. I forlængelse af dette handler det om at give børnene mulighed for at lære og erfare, hvordan man handler på en hensigtsmæssig og respektfuld måde. En vigtig faktor er, at vi som pædagogisk personale bestræber os på at skabe ligeværdige fællesskaber, hvor barnet føler at de hører til og bidrager til fællesskabet. Alle børn skal have mulighed for at udfolde deres fulde potentiale uafhængigt af social baggrund, køn, alder mv.

Det kommer til udtryk gennem hele dagen, og over det hele. Det kommer til udtryk både ved vokseninitierede aktiviteter, almindelige hverdags rutiner, men også i børnenes frie leg. Et eksempel på, hvordan det kan komme til udtryk i en almindelig hverdagsrutine, er ved spisning, hvor vi får serveret mad fra forskellige lande. Her har vi som pædagogisk personale mulighed for at gøre børnene nysgerrige på andre kulturer ved at igangsætte en dialog ud fra måltidet.

Et andet eksempel er, hvor et barn i den frie leg laver kunst ude på legepladsen af naturmaterialer, og den voksne som går ved siden af følger barnets spor, og bliver inspireret til at lave en større rammesat aktivitet med flere børn.

Det vigtige for det pædagogiske personale er at vi har børneperspektivet for øje, og at vi følger børnenes spor. Her handler det om at kunne fange deres interesse og kan tilrettelægge aktiviteter ud fra dette. Vi skal

kunne give børnene plads til at eksperimentere med bl.a. deres æstetiske læringsprocesser. Vi arbejder med at gøre børnene til en aktiv del af beslutningsprocesser, for at give dem en følelse af medbestemmelse og dermed et større læringsrum for kompetenceudvikling. Vi skal være bevidste om, at nogle børn har brug for at samle mod til sig før de kan deltage i et fællesskab, og at det derfor er almindeligt at nogle befinder sig i periferien og ikke bliver presset til at deltage.

Læreplanstemaet: Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Alsidig personlig udvikling (*§3 i bekendtgørelse om pædagogiske mål og indhold i seks læreplanstemaer*):

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Læreplanstemaet: Alsidig personlig udvikling

Ifølge "Den styrkede pædagogiske læreplan" omhandler læreplanstemaet Alsidig personlig udvikling "*den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder.*" Engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse defineres, i "Den styrkede pædagogiske læreplan", som forudsætninger for den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder og dermed barnets Alsidige personlig udvikling. Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal således støtte og fremme barnets engagement, livsduelighed, gåpåmod og deltagelseskompetence i dagtilbuddet, for at understøtte barnets Alsidige personlige udvikling.

Engagement:

Ifølge "Den styrkede pædagogiske læreplan" skal det pædagogiske personale og læringsmiljøet;

- "*støtte børns engagement gennem bl.a. at fremme intensiteten i måden, børn deltager i samspil og aktiviteter på.*" (læringsmiljøet)
- "*fremme børns engagement og deltagelse, så børnene derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd.*" (læringsmiljøet)

Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal således understøtte børns engagement ved at, fremme intensiteten i måden børn deltager i samspil og aktiviteter på, således at børnene derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd.

Fokusord og perspektiver fra teksten:

Støtte børns engagement / intensiteten i måden børn deltager i samspil og aktiviteter/ fremme børns engagement og deltagelse / børnene () oplever fordybelse, - selvrespekt, - selvtillid, - selvværd / oplever sig respekteret / passet på og værdsat af nære, tillidsgivende voksne.

Livsduelighed:

Ifølge "Den styrkede pædagogiske læreplan" skal det pædagogiske personale og læringsmiljøet;

- *"gennem leg og andre meningsfulde aktiviteter bidrage til, at børn gør sig væsentlige erfaringer med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende demokratisk værdisæt, der udvikler og understøtter børnenes dannelse og livsduelighed."* (Læringsmiljøet)
- *"understøtte at børn engagerer sig i leg og aktiviteter, der inviterer dem til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på mange og nye måder."* (Læringsmiljøet)
- *"invitere børn til at udtrykke sig respektfuldt og anerkende deres perspektiver og oplevelser af hverdagen i dagtilbuddet."* (Det pædagogiske personale)

Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal således understøtte børns livsduelighed ved at, bidrage til at børn engagerer sig i leg og aktiviteter, der inviterer dem til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på nye måder, herunder gøre sig erfaringer med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende værdisæt, der udvikler og understøtter børnenes dannelse. Det pædagogiske personale skal yderligere invitere børn til at udtrykke sig respektfuldt og anerkende deres perspektiver og oplevelser af hverdagen i dagtilbuddet.

Fokusord og perspektiver fra teksten:

Leg og () meningsfulde aktiviteter / erfaringer med forskellige sociale positioner / et grundlæggende demokratisk værdisæt / dannelse og livsduelighed / børn engagerer sig i leg og aktiviteter / udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på () nye måder / selvforståelse og handlemønstre skal () udfordres / ... / invitere børn til at udtrykke sig respektfuldt / anerkende () perspektiver og oplevelser / medbestemmelse / børn () oplever at være betydningsfulde / medskabende af egne livsbetingelser / opmærksomme på andres oplevelser af, perspektiver på og meninger om verden / deltagelse i fællesskaber / erfaringer med at indgå i, høre til og navigere i (fællesskaber) / forståelse af demokrati og demokratiske processer / børn i udsatte positioner gør sig erfaringer med og indgår i gensidigt forpligtende fællesskaber.

Gåpåmod:

Ifølge "Den styrkede pædagogiske læreplan" skal det pædagogiske personale og læringsmiljøet;

- *"understøtte børn i at udtrykke deres følelser og håndtere konflikter hensigtsmæssigt uden at miste gåpåmodet."* (Læringsmiljøet)
- *"i samarbejde med forældrene sikre, at udfordringerne ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser."* (Det pædagogiske personale)
- *"i forlængelse heraf introducere børn til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer og følelser på og give børnene mulighed for at eksperimentere med disse."* (Det pædagogiske personale)
- *Støtte børnene i at turde gå deres egne veje, for eksempel ved at børnene vælger aktiviteter eller relationer til og fra, når de ikke matcher deres trivsels-, lærings-, og udviklingsbehov under hensyntagen til, at børnene også i høj grad bør deltage i det samlede børnefællesskab."* (Det pædagogiske personale)

Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal således understøtte børns gåpåmod ved at, støtte børnene i at gå egne veje, udtrykke deres følelser, vælge relationer til og fra og håndtere konflikter hensigtsmæssigt, herunder introducere børnene til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer og følelser og give børnene mulighed for at eksperimentere med disse. Dette skal gøres i samarbejde med forældrene for at sikre, at udfordringerne ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser samt hensyntagen til børnenes deltagelse i det samlede børnefællesskab.

Fokusord og perspektiver fra den styrkede pædagogiske læreplan:

Udtrykke () følelser og håndtere konflikter hensigtsmæssigt / evnen til at håndtere modgang og udfordringer / udvise vedholdenhed / det pædagogiske personale skal i samarbejde med forældrene sikre, at udfordringerne ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser / introducere børn til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer og følelser på og give børnene mulighed for at eksperimentere med disse / gå egne veje / vælge() aktiviteter og relationer til og fra / deltage i det samlede børnefællesskab.

Deltagelseskompetence:

Ifølge "Den styrkede pædagogiske læreplan" skal det pædagogiske personale og læringsmiljøet;

- *"understøtte og udvide barnets erfaringsverden, så børn kan og tør deltage samt tage initiativ til at skabe de muligheder for livsudfoldelse, de ønsker sig i de fællesskaber, de indgår i."* (læringsmiljøet)
- *"give børn mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i det, de er optagede af, så børn også lærer at prioritere blandt mange mulige tilbud."* (læringsmiljøet)
- *"motivere børn til at undres, pirre børnenes nysgerrighed, anerkende børnene for deres fund, støtte børnene i vedholdenhed og støtte deres innovative formåen."* (læringsmiljøet)

Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal således understøtte børns deltagelseskompetence ved at, motivere børn til at undres, pirre børnenes nysgerrighed, anerkende børnene for deres fund, støtte børnene i vedholdenhed og støtte deres innovative formåen, således at børnene får mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i det, de er optagede af, så børnene lærer at prioritere blandt mange mulige tilbud som led i at understøtte og udvide barnets erfaringsverden, så børn kan og tør deltage samt tage initiativ til at skabe de muligheder for livsudfoldelse, de ønsker sig i de fællesskaber, de indgår i.

Fokusord og perspektiver fra teksten:

Understøtte og udvide barnets erfaringsverden / børn kan og tør deltage / initiativ til at skabe muligheder for livsudfoldelse / fællesskaber / deltagelseskompetence / iagttagende og () initiativtagende positioner / forfølge, engagere og fordybe sig / prioritere blandt mange mulige tilbud / motivere børn til at undres, pirre børnenes nysgerrighed, anerkende børnenes for deres fund / vedholdenhed / innovative formåen / fordybelse / koncentrations- og abstraktionsevne / udvikling og læring.

Opsummering:

Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal understøtte børns engagement ved at, fremme intensiteten i måden børn deltager i samspil og aktiviteter på, således at børnene derigennem oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd.

Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal understøtte børns livsduelighed ved at, bidrage til at børn engagerer sig i leg og aktiviteter, der inviterer dem til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på nye måder, herunder gøre sig erfaringer med forskellige sociale positioner, som giver dem et grundlæggende værdisæt, der udvikler og understøtter børnenes dannelse. Det pædagogiske personale skal yderligere invitere børn til at udtrykke sig respektfuldt og anerkende deres perspektiver og oplevelser af hverdagen i dagtilbuddet.

Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal understøtte børns gåpåmod ved at, støtte børnene i at gå egne veje, udtrykke deres følelser, vælge relationer til og fra og håndtere konflikter hensigtsmæssigt,

herunder introducere børnene til forskellige måder at håndtere konfliktfyldte situationer og følelser og give børnene mulighed for at eksperimentere med disse. Dette skal gøres i samarbejde med forældrene for at sikre, at udfordringerne ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser samt hensyntagen til børnenes deltagelse i det samlede børnefællesskab.

Det pædagogiske personale og læringsmiljøet skal understøtte børns deltagelseskompetence ved at motivere børn til at undres, pirre børnenes nysgerrighed, anerkende børnene for deres fund, støtte børnene i vedholdenhed og støtte deres innovative formåen, således at børnene får mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i det, de er optagede af, så børnene lærer at prioritere blandt mange mulige tilbud, som led i at understøtte og udvide barnets erfaringsverden, så børn kan og tør deltage samt tage initiativ til at skabe de muligheder for livsudfoldelse, de ønsker sig i de fællesskaber, de indgår i, og dermed udvidelse af barnets deltagelsesmuligheder.

Beskrivelse af læringsmiljøet:

I børneinstitutionen Kastanjehuset og Solgården støtter og fremmer vi børnenes engagement, livsduelighed, gåpåmod og deltagelseskompetence gennem en hverdag med rutiner, vokseninitierede- og børneinitierede aktiviteter, som danner rammen om de fællesskaber der bidrager til en tryk og genkendelig hverdag for alle børn. Dette handler altså om at skabe et læringsmiljø, hvor alle børn tilbydes aktiviteter og fællesskaber, hvor de har mulighed for at opleve og udvikle engagement, livsduelighed, gåpåmod og deltagelseskompetence.

Hverdagens rutiner er for alle og støtter og fremmer alle børns deltagelse i det samlede fællesskab. Fx morgensamling, toiletbesøg, bleskift, garderobesituationen, middagsmad, middagslur, legepladsen, eftermiddagscaféen mv.

Vokseninitierede aktiviteter er for alle og støtter og fremmer alle børns deltagelse i en aktivitet og et fællesskab. Fx bål, fodring af dyr, kreativt værksted, motorik, besøg fra vuggestuen, ture ud af huset mv.

Børneinitierede aktiviteter er for alle og støtter og fremmer alle børns mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i den aktivitet eller det fællesskab som de selv er optagede af, og dermed selv tage initiativ til at skabe de muligheder for livsudfoldelse, de ønsker sig. Fx højtlesning, leg med legetøj, tegning, rollelege, cykle på legepladsen, leg i sandkassen, gemmeleg mv.

Vi støtter og fremmer børnenes engagement, ved at fremme intensiteten i måden, børnene deltager i samspil og aktiviteter på. Vi fremmer intensiteten i måden, børnene deltager i samspil og aktiviteter, ved at tilbyde et læringsmiljø hvor rutiner, vokseninitierede- og børneinitierede aktiviteter og børneperspektivet skaber mulighed for at alle børn er en del af et fællesskab og har mulighed for at vælge imellem aktiviteter hvor børnene kan opleve fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd i løbet af dagen.

Nogle børn deltager i alle aktiviteter og trives i alle former for fællesskaber. Andre børn deltager i nogle aktiviteter og trives bedst i nogle fællesskaber. Når vi understøtter børnenes engagement i læringsmiljøet, omhandler det en viden om børnenes adgang og deltagelse i aktiviteter og fællesskaber – rutiner, vokseninitierede- og børneinitierede aktiviteter og fællesskaber. Ved at fremme intensiteten og understøtte børnenes deltagelse i aktiviteter og trivsel i fællesskaber, kan vi understøtte og udvikle børnenes engagement. Her kan børnene bl.a. opleve fordybelse i en vokseninitieret eller børneinitieret aktivitet, selvrespekt gennem medansvar i dagligdagens rutiner, selvtillid i relation med betydningsfulde børn og voksne og selvværd gennem deltagelse i et legefællesskab. Fordybelse, selvrespekt, selvtillid og selvværd er således alle vigtige elementer som bidrager til børnenes engagement. En rutine, vokseninitieret-, eller børneinitieret aktivitet kan alle danne rammen for at børn oplever fordybelse, selvrespekt, selvtillid og

selvværd, og er derfor vigtige dele af vores læringsmiljø med henblik på at tilbyde alle børn mulighed for at opleve og udvikle engagement.

Vi støtter og fremmer børnenes livsduelighed, ved at bidrage til at børn engagerer sig i leg og aktiviteter. Vi bidrager til at børnene engagerer sig i leg og aktiviteter ved at, fastholde rutiner og tilbyde vokseninitierede aktiviteter for alle børn. Hverdagens rutiner og vokseninitierede aktiviteter er tilrettelagt således at børnene inviteres til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden på nye måder samt afprøve forskellige sociale positioner i fællesskabet. Dette gøres bl.a. gennem differentierede fællesskaber og planlagte aktiviteter nøje rettet mod fællesskabets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Her vægtes fællesskabets værdier og samhørighed med henblik på at understøtte et grundlæggende værdisæt hos alle børn.

Rutiner, vokseninitierede- og børneinitierede aktiviteter er således alle vigtige dele af vores læringsmiljø, med henblik på at tilbyde alle børn muligheden for at indtage forskellige sociale positioner og herunder engagere sig i både leg og aktiviteter og udvikle livsduelighed. Her kan dagligdagens rutiner, vokseninitierede- og børneinitierede aktiviteter danne rammen om et fællesskab, hvor muligheden for at nye sociale positioner kan tilbydes og afprøves i både leg og aktiviteter i fællesskabet. Dette kan komme til udtryk gennem en rutine hvor børnene får medansvar fx middagsmaden, en vokseninitieret aktivitet hvor børnene får muligheden for at udtrykke sig fx ved at fortælle om en oplevelse til morgensamling eller en børneinitieret aktivitet hvor børnenes fantasi og kreativitet bliver iscenesættende for en leg. Fælles for disse positioner er, at børnene får lov at indtage en mere "styrende" position, men det er lige så vigtigt at alle børn får mulighed at indtage en observerende position. Dette er blot eksempler på nogle positioner, det kunne også omhandle positioner som deltagende, hjælpende, skabende, tænkende, lyttende, mv.

Vi støtter og fremmer børnenes gåpåmod, ved at støtte børnene i at gå egne veje, udtrykke deres følelser, vælge relationer til og fra og håndtere konflikter hensigtsmæssigt. Dette gør vi ved at have et blik for børneperspektivet i hverdagens aktiviteter, hvor børns medbestemmelse vægtes højt. Når børn vælger at gå egne veje og vælger relationer til og fra, opstår muligheden for konflikter og det er her, at børnene udtrykker deres følelser. Det er vigtigt at få lov at udtrykke følelser og opleve at de bliver anerkendt. Det er det pædagogiske personale og læringsmiljøet der skal støtte og fremme at dette sker på en hensigtsmæssig måde for både det enkelte barn og fællesskabet, for at understøtte børnenes gåpåmod. Fx ved at tage konflikter i børnehøjde alvorligt og understøtte børnenes kompetencer i konflikthåndtering.

Vi støtter og fremmer børnenes deltagelseskompetence, ved at understøtte og motivere børnene til at deltage og fastholde egne aktiviteter. Dette gøres bl.a. gennem et æstetisk børnemiljø som stimulerer til børneinitierede aktiviteter samt støtte fra det pædagogiske personale i forhold til at skabe rum og mulighed for børnenes leg. Her optræder både den fysiske indretning og det pædagogiske personale som motiverende i læringsmiljøet, med henblik på at pirre børnenes nysgerrighed, støtte børnene i vedholdenhed og deres innovative formåen. De børneinitierede aktiviteter repræsenterer i fællesskab med de vokseninitierede aktiviteter en række af tilbud, som børnene får mulighed for at forfølge, engagere og fordybe sig i, og dermed prioritere imellem, med henblik på at støtte og fremme udvidelsen af børnenes deltagelsesmuligheder.

Rutinerne og voksenstyrede aktiviteter sætter rammen for det samlede fællesskab. Her er fokus på det samlede fællesskab samtidig med at vi har fokus på medinddragelse af børneperspektivet. Dette kunne fx omhandle noget som optager børnene til en morgensamling, en tur i skoven for de dyreinteresserede, en båldag hvor børnene kan gå på opdagelse i naturen omkring bålet, et ønske om en leg der drages med i krop og bevægelse, et kreativt værksted med udgangspunkt i børnenes nysgerrighed, deltagelse i serveringen af middagsmaden og en eftermiddagscafé hvor børnene kan deltage når de er færdige med at lege.

Ovenstående er blot eksempler på hvordan vores rutiner på den ene side tilbyder et fællesskab for alle samt skaber mulighed for medindflydelse, og dermed muligheden for fordybelse i fælles eller egne aktiviteter,

oplevelsen af selvrespekt, selvtillid og selvværd for børnene. Det pædagogiske personale støtter intensiteten i børnenes samspil og deltagelse ved en vekselvirkning mellem at tilbyde en fælles ramme hvor alle er velkommen samtidig med at muligheden for at børn som vælger andre veje understøttes.

Børneinitierede aktiviteter og den fri leg sætter rammen for børnenes egne fællesskaber og er noget som tilbydes i læringsmiljøet og som opstår imellem dagligdages rutiner og voksenstyrede aktiviteter. Her får børnene mulighed for at følge egne initiativer i forhold til relationer og aktiviteter. Dette understøttes af det pædagogiske personale ved at være til rådighed og synlige. Her kan børnenes leg og udfordringer observeres og guides i forhold til at fremme et pågældende legefællesskab er dermed relationerne. Det pædagogiske personale kan ligeledes gribe børns interesser eller ønsker om aktiviteter som opstår i spontan leg, hvilket støtter børnenes innovative formåen. Dette fremmer, ligesom ved ovenstående rutiner og voksenstyrede aktiviteter, børnenes fordybelse – her dog i egne aktiviteter – og giver børnene en oplevelse af at føle sig respekteret, passet på og værdsat af nære, tillidsgivende voksne.

Hverdagens rutiner, vokseninitierede- samt børneinitierede aktiviteter er således alle vigtige dele af vores læringsmiljø hvor forskellige former for aktiviteter og fællesskaber understøtter børnenes ret til deltagelse, medbestemmelse og prioritering som bidrager til muligheden for, at alle børn oplever og udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og deltagelseskompetence i fællesskabet.

Anvendelig teori:

Zonen for nærmeste udvikling:

Ifølge Lev Vygotskij ses udvikling som en social proces, hvori barnet opfattes som aktiv medskabende af sin egen udvikling i samarbejde med andre. Barnets aktuelle udviklingszone omhandler det, som barnet behersker på nuværende udviklingsniveau. Zonen for nærmeste udvikling omhandler det, som barnet er ved at udvikle og som kan beherskes med hjælp fra en mere erfaren. Barnets væsentligste udviklingspotentiale optræder i zonen for nærmeste udvikling og det er netop her, at det pædagogiske personale skal fokusere for at støtte barnet optimalt¹¹.

Flow:

Ifølge Mihaly Csikszentmihalyi er flow en tilstand man kan komme i, når man fuldstændig opsluges af en aktivitet, og tiden synes at forsvinde. Denne tilstand opleves i øvrigt altid som noget positivt af den enkelte.

Flowtilstanden indtræffer oftest når der optræder en velafstemt dynamisk balance mellem assimilation og akkomodation. Assimilation omhandler de processer hvor barnet følger de kategorier og færdigheder, som det ved tidligere lejligheder har tilegnet sig. Akkomodation omhandler de processer hvor barnet ikke kan håndtere en given situation og derfor må "ommøblere" og justere i sit indre verdensbillede, så der kan blive plads til både nye erkendelser og de gamle i revideret form¹².

¹¹ Plant et værksted s. 75-76

¹² Plant et værksted s. 80-81 & Natur og Miljø i pædagogisk Praksis s. 51

Eksempel på rutine:

Eksempel på voksenstyret aktivitet:

Eksempel på børneinitieret aktivitet:

Eksempel på børnenes fri leg:

En morgensamling er som udgangspunkt både en rutine og en voksenstyret aktivitet med et blik for børneperspektivet. Her indledes med en rutinemæssig håndvask og opråbning af alle børnene og afsluttes med at alle børn får serveret frugt. Indholdet af selve samlingen kan variere i forhold til resten af dagens program. Her kan både introduceres en formiddagsaktivitet samtidig med at der kan gives rum for at børnene kan udtrykke sig om oplevelser eller noget som de er optagede af. Fælles for begge scenarier er, at der noget vi taler om. Dette iscenesætter bl.a. hvordan vi taler med hinanden, lytter til hinanden, spørger ind til hinanden og venter på tur, som led i det grundlæggende demokratiske værdisæt som opøves gennem deltagelse i det samlede fællesskab. Her skiftes børnene således også til at indtage forskellige sociale positioner som samlet udvikler og understøtter børnenes dannelse og livsduelighed.

Natur, udeliv og science

Vi pædagoger arbejder ud fra dagtilbudsloven og i forhold til natur, udeliv og science siger dagtilbudsloven således;

Læreplanstema nr. 5: Natur, udeliv og science

§ 10. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 4, understøtte børns læring inden for natur, udeliv og science, jf. bilag 5.

§ 11. Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet, jf. bilag 5, og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år, som er følgende:

- 1) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- 2) Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvad er natur, udeliv og science?

Fokusord og perspektiver fra "Den styrkede pædagogiske læreplan":

Natur:

Sansning, eksistentielle oplevelser, naturoplevelser. Læringsrum. Naturtyper: skov, strand, moser og vandløb, samt levende organismer som: dyr, mikroorganismer og planter. Kendskab til Naturfænomener: årstider, vejret og solsystemet. Erfaringer, forståelser og sammenhænge i naturen. Viden om naturen og menneskets påvirkning og sammenspil med naturen. Miljø, bæredygtighed og anvendelse af naturens ressourcer. Redskaber, teknikker og materialer.

Noter fra p-mødet:

Dyr, planter og træer, krat, årstider, vandpytter, mudder, sanser, på tur, opdagelse, leg, venskab og læring.

Udeliv:

Direkte sanseoplevelse, læringsrum, åbne og sociale rum, trygge og afgrænsede rum. Sansning, kreativitet, bevægelse og fantasi, leg som stimulerer børns kreativitet. Nysgerrig med børnene. Kendskab til naturfænomener. Give børnene legemuligheder og oplevelser i og med naturen. Mulighed for at lære sig selv og naturen af kende. Aktiv lytning og nysgerrighed. Naturens rum kan udvide børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet på tværs af alder, køn, kultur og interesse.

Noter fra p-mødet:

Bål, bevægelse, sanser, på tur, opdagelse, leg, fokus børn, venskab og læring.

Science:

Fokus på børnene, matematisk opmærksomhed, børnenes eksisterende viden, erfaringer, teknologier, undren og spørgsmål, - som samtidig kan forstyrre og udfordre børns aktuelle forståelse: En proces som går fra det meget konkrete til det abstrakte (pædagogens rolle – mental bro).

”Det pædagogiske personale skaber en mental bro mellem den konkrete læring, i hverdagen og samtidig har øje for naturvidenskabens forståelser og begreber”.

”En Sciencetilgang betyder at læringsmiljøet giver børnene mulighed for at danne erfaringer, med årsag, virkning og sammenhænge og støtter børnene i at kategorisere og systematisere deres omverden, ved hjælp af relationspar som mange/få, stor/lille, tung/let, over/under osv. Det pædagogiske personale tilrettelægger desuden læringsmiljøet, så det giver børn mulighed for at eksperimentere med antal, rum og form, som tidlige indgange til det matematiske sprog.”

Det at have en sciencetilgang handler om at have en legende, nysgerrig og undersøgende tilgang til fx naturen. Dette kan både indtænkes i vores pædagogiske praksis indendørs såvel som udendørs. Men hvad er science egentlig? Det er en proces der kan tage udspring i nysgerrighed, og videre medføre en undersøgende tilgang der kan skabe en form for svar/erkendelse. Dette kan betragtes gennem følgende model om æstetisk virksomhed.

Noter fra p-mødet:

Sanser, forsøg, nysgerrighed, kreativitet, noget anderledes, på tur, fantasi, opdagelse, de fire elementer, undersøgelser, leg, venskab, læring, biologi.

Æstetisk virksomhed og æstetiske læreprocesser:

Her introducerer vi en model for æstetisk virksomhed og æstetiske læreprocesser. Den kan med fordel benyttes for at betragte og reflektere over arbejdet med natur, udeliv og Science.

Når vi betragter ovenstående tilgange ift. at iscenesætte, understøtte og videreudvikle børns oplevelser og nysgerrighed ift. fx en regnorm gennem modellen for æstetisk virksomhed og æstetiske læreprocesser, vil børnenes egne oplevelser være forbundet med deres sanser og dermed repræsentere den del af børnenes æstetiske virksomhed hvor børnene sanser naturen og perciperer via sanserne og skaber en mening som repræsenterer en oplevelse som bliver en erkendelse for børnene eller det enkelte barn. Børnenes egen nysgerrighed kan iscenesætte ny æstetisk virksomhed på baggrund af den tidligere erkendelse. Denne nysgerrighed kan således understøttes eller videreudvikles ved at det pædagogiske personale fx benytter sin viden om naturen til at præsentere børnenes for nye sanseoplevelser, nye måder at perciperer og opleve på ved mangfoldige naturoplevelser og dermed igangsætte nye æstetisk virksomhed og nye æstetiske læreprocesser.

Eksempel på konkretisering ift. fokusord og perspektiver ift. natur, udeliv og Science:

Et eksempel på hvordan vi kan iscenesætte, understøtte og videreudvikle Natur, udeliv og science kan med fordel tage udgangspunkt i noget at det vi gør i forvejen i vores hverdag, for netop at konkretisere vores tanker ift. læreplanstemaet:

Iscenesætte: Når vi som voksne gerne vil iscenesætte en sciencetilgang kan vi, med fordel, planlægge og tilrettelægge hvordan vi vil benytte naturen, naturoplevelser og børns udeliv til at stimulere børns nysgerrighed. Vi skal være medvirkende til at skabe en proces, som går fra det meget konkrete (regnorm) til det abstrakte (børns samspil med naturen, m.m.) hvor det pædagogiske personale skaber en mentalbro mellem den konkrete læring i hverdagen og samtidig har øje for naturvidenskabens forståelser og begreber.

Understøtte: børnene viser interesse for regnorme på legepladsen. Det gør de f.eks. når de kommer med en spand og en skovl og vil lede efter regnorme – både med hinanden eller en voksen. Det kan være at vi f.eks. hjælper børnene med at finde de gode gemmesteder eller steder at grave til at kunne finde regnorme. Ift. at tænke ovenstående eksempel ind i læreplanstemaet Natur, Udeliv og Science kan vi betragte dette igennem modellen for æstetisk virksomhed og æstetiske læreprocesser. Fx her-og-nu-perspektivet fylder i børns oplevelser og leg i naturen. Her repræsenterer barnet med spanden og skovlen et her-og-nu-perspektiv – dette vil ift. den æstetiske virksomhed være et perspektiv som barnet har fået igennem sansning og en naturoplevelse fx en regnorm i en vandpyt.

Videreudvikle: for at kunne videreudvikle på børnenes muligheder så de kan gøre deres egne overvejelser ift. deres individuelle samspil med naturen og lære sig selv og naturen og kende, kan vi med fordel trække på Udeliv ift. netop at tage udgangspunkt i børnenes egne overvejelser. Fx en regnorm, som med fordel kan udvikle sig til yderligere oplevelser og naturoplevelser fx i skoven, ved mosen eller stranden, hvor fokus måske stadig er på regnorme eller andre dyr, men hvor sciencetilgangen bliver gennemgående ift. at tilbyde børn mangfoldige naturoplevelser og erfaringer med forskellig natur. Disse nye eller mangfoldige naturoplevelser kan så stimulere videre nysgerrighed.

For at kunne videreudvikle på børnenes nysgerrighed ved fx regnormen, kan vi som pædagogisk personale være med til at viderebygge og vække en ny nysgerrighed om andre dyr, insekter, oplevelser og fænomener. Det kunne være at undersøge, hvorfor regnormen lever i jorden, hvad er dens job, hvilke andre dyr der er på legepladsen. Man kan også bygge videre, og præsentere børnene for andre naturoplevelser og introducere dem for andre naturmiljøer, som strand, mose osv. Og undersøge hvilke dyr der lever der.

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber hvor børnene kan opleve at høre til og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

I Kastanjehuset og Solgården sikrer vi at alle børn er en del af et fællesskab ved at arbejde pædagogisk i mindre grupper i løbet af dagen. Vi er meget bevidste omkring at grupperne tager udgangspunkt i børnene og deres kompetencer samt udfordringer. Hvert barns forskellighed ses som en ressource hvilket understøtter deres mulighed for deltagelse og medindflydelse i hverdagen. Vi arbejder for at børnene skal opnå en positiv egenfortælling. Det kan vi da vores relationer til børnene giver os mulighed for at guide og støtte dem i både store og små fællesskaber.

Vi er meget bevidste om at følge børnenes spor og interesser og derigennem at give dem medindflydelse på dagen i institutionen, f.eks. ved sangvalg i samlinger, vælge lege, dække bord. Eksempelvis hvis et barn gerne vil deltage i en social sammenhæng eller leg, men har svært ved at få adgang til de forskellige legefællesskaber. Her kan det pædagogiske personale lave vokseninitierede aktiviteter hvor man samtidig kan guide barnet i de sociale spilleregler. Dette kunne blandt andet være den voksne der tager udgangspunkt i hvad det enkelte barn har af interesse. Når den voksne viser interesse, vil det tiltrække andre børn og her opstår muligheden for at guide barnet i, at lade de andre børn deltage og forhandle om legen og her kan den voksne langsomt trække sig ud af legen.

I Kastanjehuset og Solgården anerkender vi det enkelte barn og bygger vores relationer mellem personalet og børnene på ligeværd og forståelse som medvirker til at børnene udvikler selvstændighed og medbestemmelse. Børnene bliver bedre til at forstå hinanden og indgå i forhandling i fællesskabet. Vi møder børnene med positive forventninger da det fremmer deres gåpåmod og giver dem positive forventninger til omverdenen.

I Kastanjehuset og Solgården vægter vi den frie leg højt da det er igennem relationer til andre, at børnene lærer at udvikle sig. Det er i den frie leg børnene bearbejder hverdagens oplevelser og indtryk samt afprøver dem i et socialt fællesskab. Derfor er vi meget bevidste om at give plads til børnenes egne inputs og perspektiver. Vi skal sørge for at de læringsrum børnene tilbydes, har de bedste forudsætninger for at de kan lære de sociale spilleregler der gør sig gældende og lære hvordan man skal være sammen med andre børn for at opnå de bedste lege og oplevelser i deres erfaringsverden.

Kastanjehuset og Solgårdens evalueringskultur.

Vi ønsker at forældre, pædagogiske personale og ledelsen, løbende forholder sig reflektivt til, hvordan læringsmiljøet understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I Kastanjehuset og Solgården har vi et ønske om at personalet altid forholder sig refleksive til både de udfordringer de møder i dagligdagen, men også til det som fungerer godt. Vores ønske er at refleksion bliver en integreret del af personalets måde at løse forskellige opgaver på.

Den måde vi foreløbig griber vores refleksions- og evalueringskultur an på, er følgende. Inde i skemaet er der hver anden uge lagt refleksionsmøder ind fra kl. 12-13. I den ene skal man reflektere sammen med sin egen stue og i den anden uge skal man reflektere sammen med kollegaer fra de andre stuer. Halvdelen af disse refleksionsmøder har ikke noget fast emne. De kan handle om vidt forskellige ting. Dog er det væsentligt at man holder sig indenfor kontekst og reflekterer om hvordan læringsmiljøet kan understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Personalet er velkomne til at tage udgangspunkt i en eller flere praksisfortællinger som de tager med til mødet. I den anden halvdel af disse møder skal der reflekteres over på forhånd fastlagte temaer. F.eks. Er der sammenhæng mellem det vi skriver og det vi gør inden for læringsrummet "natur udeliv og science" hvor og hvordan kan vi se/høre børnene profiterer af læringsmiljøet, hvilken succes skal styrkes, hvilke nye fælles bevidstheder skal vi have dannet og afsøge for at optimere læringsmiljøet. Ligeledes søger vi også at tilpasse vores læringsmiljø, så det forandres i forhold til vores viden om barnet, børnegruppen, ændrede rammer osv.

Refleksionerne dokumenteres i skriftligt under og efter hvert møde. Disse notater/refleksioner er tilgængelige for alle personaler. Ledelsen har en udtalt forventning om alle personaler følger med i notaterne.

Kastanjehuset og Solgården arbejder også struktureret med refleksioner på store personalemøder, hvor institutionens personale er samlet, såvel som på afdelingspersonalemøder.

Personalet er drivkraften i disse møder, hvor der ofte på baggrund oplæg fra arbejdsgrupper arbejdes med forskellige emner

1. Det fælles pædagogiske grundlag
2. De seks læreplanstemaer
3. Brede pædagogiske mål for sammenhæng mellem læringsmiljøet og børns læring

Kastanjehuset og Solgården vægter at institutionen også skal være et læringsmiljø for personalet. Et læringsmiljø, der er præget af høj faglighed og evnen til at forholde sig konstruktiv reflekterende over sin egen, kollegaer og institutionens pædagogiske praksis og agilitet i forhold til skabelse af institutionens læringsmiljø.

Når der skal evalueres/reflekteres, bruges forskellige værktøjer herunder Anders Skriver Jensens læringsmodel

ET LÆRINGSMILJØ for alle børn

Processer

Dét, der sker

Interaktioner og samspil ml. barn/barn og/eller voksen/barn

Den voksne stræber efter at være fysisk og psykisk nærværende og faciliterer barnets behov, forudsætninger og interesser.

Man ser på den voksnes rolle i samspillet og undersøger, hvordan han/hun medvirker til at udvide og/eller begrænse det enkelte barns deltagelse samt trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Børneperspektiv

Hvad er børnenes egne ønsker i dét, der sker

Børns perspektiver og indflydelse på læringsmiljøet

Man ser på: Hvordan kommer børns egne ønsker, holdninger og oplevelser til udtryk?
Hvordan og i hvilket omfang?

Trækker personalet på:

- 1) Børnenes egne ytringer
- 2) Personalets forsøg på at sætte sig i børnenes sted
- 3) Almene teorier om børns trivsel, udvikling og behov?

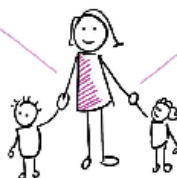
Baseret på Anders Skriver Jensen (2018)
Videreudviklet af UCNact2learn (2018)

PROCESSE

LÆREPLAN

BØRNE -
PERSPEKTIV

STRUKTURER

TRIVSEL - UDVIKLING -
LÆRING - DANNELSE

Læreplanselementer

Intentionerne med dét, der sker

Sammenhængen ml. de pædagogiske intentioner og den faktiske pædagogiske praksis.

Sammenhængen ml. didaktiske kategorier som formål, mål og indhold

Man ser på planlægningspraksis: Hvordan bliver indhold, aktiviteter og organisering begrundet? Er planlægning et fælles anliggende, baseret på fælles faglige forståelser, fælles værktøjer osv.

Hvordan evalueres der og på hvilke temaer i læreplanen? Hvem gør hvad?

Struktur

Rammerne om dét, der sker
Børnegruppens størrelse og sammensætning

Normering

Indretning, materialer og tilgængelighed

Personalegruppens uddannelse og sammensætning

Organisering af tid og ressourcer – og fx hvordan personalet cirkulerer for at kunne være tæt på børnene

Man ser på institutionens samlede læringsmiljø OG man zoomer ind på udemiljø samt på stue- og værkstedsniveau.

KØBENHAVNS
PROFESSIONS
HØJSKOLE

XP

UCN

act2learn

Ledelsen konkluderer ud fra de sidste års refleksioner, Kastanjehuset og Solgårdens læringsmiljø har:

I 2019 - 2021 er der arbejdet meget i institutionen med egen forståelse af vores læringsmiljø og fællesforståelse af nye styrkede læreplaner. Et godt arbejde der på mange måder har været afklarende og genopfriskende af vores fælles pædagogiske platform. Selve personalets produktion af det skriftlige materiale, der bruges i vores fælles refleksion, har og er et stærkt værktøj til fastholdelse af udvikling af den bevidste løbende ændring af læringsmiljøet så det passer til den aktuelle børnegruppe og det enkelte barn.

I vores "refleksions struktur" er vi stadig eksperimenterende og vil til stadighed skulle tilpasse metoder, mødestruktur og krav. Hidtil har specielt refleksion over "hvordan og hvor kommer lærerplanstemaerne til udfoldelse i vores hverdag" været med til at øge personalets bevidsthed om rammesætning og de voksnes anerkendelse af-, og evne til at tilpasse hverdagen og rammer til nærmeste udviklingszone for hvert enkelt barn.

Personalet har også i deres arbejde i refleksionsgrupperne fået bestyrket vigtigheden af at kunne holde sig undrende og afsøgende i refleksionen. Det har tit været svært ikke straks at finde praktiske løsninger på komplekse spørgsmål, der i refleksion kan være med til at afdække ukendte viden til bevidst viden i gruppen. Når det lykkes, har det pædagogiske læringsmiljø profiteret af det.

Praktisk kommer ændringen til udtryk i personales muligheder for at følge de børne initieret aktiviteter/leg, muligheden for stor differencering i læringsmiljøet osv.

Pga. Corona situationen har vi i vores arbejde været noget udfordret i vores valg mellem at skabe det pædagogiske optimale læringsmiljø og det forsvarlige miljø i forhold til smitte. Pædagogisk har det været begrænsende ikke at kunne arbejde på tværs af børnegrupper, ikke kunne blande voksne osv. Vores refleksionsgrupper har været sat på standby. Det har selvfølgelig påvirket tempoet, kvaliteten i vores udvikling og agilitet i organisationen.